

AZ MLDT HIVATALOS
HÍRLEVELE

MLDT

HÍRLEVÉL

II. ÉVFOLYAM, I. SZÁM

2007 JANUÁR

A
TARTALOMBÓL
:

Szaktánk I
múltja és
jövője II.

MOLSZE 8
hírek

Euromedlab 10

60 éves

a klinikai laboratóriumi társaságunk (II.) (KOLAB, KOLSZ, MKLDT, LDT, MLDT)

Jobst Kázmér

PTE ÁOK Laboratóriumi Medicina Intézet

A MOTESZ 1986-ban egyetértett társaságunk névváltoztatási kérelmével, ami mind a mai napig MAGYAR LABORATÓRIUMI DIAGNOSZTIKAI TÁRSASÁG (MLDT), mely indult mint KOLAB, majd KOLSZ, MKLDT, LDT és végül ma a második 20 év után MLDT.

Az MLDT elnöksége elfogadta Jobst Kázmér elnök javaslatát, és kétfoldos bel-, és külföldi stratégiát dolgozott ki. Fokozatosan bevonta a hazai munkahelyeken dolgozó orvos és nem orvos diplomásokat a szakmai életbe, emelve így nemcsak a taglétszámot, de az érdekeltséget is. Külön gondot fordított a kezdő fiatalok felkarolására. Ennek eredménye lett, hogy az immár rendszeresen és vidékkel váltakozva évente megtartott nagygyűlésünkre jelentkezők száma közelítette az ezret. Ott ugyanakkor gazdag és egyre színvonalasabb poszterekkel mutatkoztak be, immár versengtek, animálásként pedig a jobbakat a cégekkel közösen díjaztuk. Vonatkozott ez a nem kis húzóerőt jelentő, előbb csak Jendrassik, majd 1986-tól Pándy éremre, legutóbb a Somogyi plakettre. Mindenképp kívánatos egy hematológus érem, oklevél alapítása is. Azt hiszem a tagsági állóvízen már fodroznak a hullámok, ami igen jó jel. Ha ez így van, akkor tettünk is valamit. De a belpolitikához tartozik, hogy a társaság vagyona diszkréten, de emelkedik. Álláspontunk, ezt a vagyont a tagság termelte meg részben, vissza kell adni. Ezért támogattuk olykor lehetőségeinket meghaladón a külföldi kongresszusi részvételt. Ilyen támogatással utaztak a vezetőség mellett sokan Észak- és Dél- Amerika nemzetközi kongresszusaira, de az olasz, francia, német, holland, finn, osztrák, cseh, lengyel és szovjet nemzeti –európai rendezvényekre is. Ez már átvezet a második, a külföldi kapcsolatokról. Igen, úgy látjuk, a vezetésnek sikerült a korábban még nehezen átjárható vasfüggönyön átjutni és szilárd szakmai kapcsolatokat - elsőnek az európai társaságok vezető embereivel - kialakítani. Később lehetővé vált utódainknak az USA-val mindezt gazdagítani. Le kell szögezzem, a társaság elnöksége politikailag heterogén volt, de politikáról soha nem esett szó. Eredménye, a vezetés harmonikusan, feszültség mentesen munkálkodhatott, ami nem azt jelenti, nem voltak éles szakmai, vezetési viták - de haraggal soha nem keltünk fel. Ez nem jelenti, extravagányok ne lettek volna. Volt ennek, és az azt követő éveknek komoly negatívuma is: megoszlott a vélemény még 1990-ben is, például a nem orvos diplomások szakmai elismerésének kérdésében. Az idő kevesünket igazolt, és a 2005-ben megjelent rendelet lehetővé teszi, hogy szakképesítést kapjanak. 1986-ra készült el a bronz Pándy érem és 10 ezüst példány is. Ez évben alakult a FESCC, melynek első elnöke a spanyol Queraltó lett, Muszbek László pedig pénztárosa. Alapszabály módosítási kérelmünket a MOTESZ ismételten visszautasította.

1987-ben kérvényeztük Medve László miniszternél a klinikai kémia graduális oktatásának engedélyezését - sikertelenül. Húsz fiatal résztvevővel részt vettünk Grazban a Petek professzor rendezésében és az osztrák társaság költségére szervezett „Gentechnologie und Rezeptoren in Klinischen Chemie” szimpóziumon, ahol Pécsről Sétáló Judit szerepelt. 1987-ben az osztrák és az NDK, 1988-ban Kuopióban a finn társasággal írtunk alá együttműködési szerződést. Ugyanezen évben kértük felvételünket a WASP-ba. A magyar és osztrák társaság megalapította fiatal kutatók részére a 20 ezer schillinges Boehringer ösztöndíjat. A Sopronban ugyanezen évben rendezett kongresszusunkon Falus András kolléga, ma már akadémikus, ”A molekuláris biológia perspektívájáról” tartott remek előadást és előadóként a német-magyar Reinauer professzor is körünkben volt. Az elmúlt 10 év során elvesztettük legkiválóbb főorvos-tanítómestereinket és sok aktív, fiatal és középkorú kollégánkat. Hosszú lenne felsorolni nevüket. A 2000- es Krónikában név szerint megemlékeztünk róluk. 1989-ben a küldöttközgyűlés, melyet az átdolgozott Alapszabály szerint vezettek le, újabb 4 évre Jobst Kázmért választotta elnökének, Nagy Ivánt főtitkárnak. Németh-Csóka Mihályt az IFCC Tudományos Bizottsága levelező tagjai sorába választotta. Az MTA 1990-ben Muszbek Lászlót levelező, Jobst Kázmért rendes tagjai sorába választotta. Az IFCC News szerkesztőbizottságába Szabó Antal delegáltuk. Itt adtunk hírt a Jendrassik érem alapításáról. Bármennyire hihetetlen, igen nagy nemzetközi érdeklődést váltott ki és úgy ítéljük, rangja van. A San Francisco-i IFCC kongresszus számos magyar résztvevője lassan belátta, a szakma multidiszciplinaritását, hogy az előrelépést nem a nem orvos diplomások kirekesztése biztosítja. Nem is volnánk magyarok, ha nem ellenkezhetnénk a többség kikristályosodott véleményével. Ez évben hivatalosan felvettük az MLDTt a WASP-ba, melynek acapulcoi kongresszusán néhány évvel később Muszbek László tartott előadást. Az INSTAND-hoz is ez évben

csatlakozhattunk. Mind ebben, mind előbbiben nem kis szerepe volt a hazánkból elszármazott bátai születésű német Reinauer professornak, tiszteleti tagunknak is. Igyekeztünk tovább erősíteni kapcsolatunkat a holland és izraeli társasággal. Anyagi helyzetünk stabil volt, de pénzügyi tanácsadóink javaslatára megalakítottuk a Heintel-MLDT alapítványt, ami flexibilisebbé tette gazdálkodásunkat.

1991-ben többéves, nem felhőtlen előkészítés után megalakult a Pécsi Orvostudományi Egyetem Kaposvári Főiskolai Kara, ahol az MLDT támogatásával megkezdődött a négyéves főiskolai szintű laboratóriumi analitikus képzés. Ez évben alakult meg az MTA Orvosi és Kémiai Osztály közös „Klinikai Kémiai Munkabizottsága”, melynek első elnöke Németh-Csóka Mihály lett. A Heim Pál Gyermekkorházban felavattuk a korábban ott dolgozó, ma nemzetközi nevet szerzett Szász Gábor giesseni professzor bronz emléktábláját. A német Klinikai Kémiai Társaság nürnbergi kongresszusán deklarálta, hogy NDK tagságunkat magára nézve kötelezőnek tekinti, amit okmányban is rögzítettünk. Az 1991 évi szombathelyi nagygyűlésünket részben a holland társasággal közösen tartottuk angol nyelven, ami helyenként még nem érte el az anyanyelvi lendületet. Az év során Ádány Róza molekuláris biológiai, Németh-Csóka Mihály oszteoporózis, Szabó Teréz Salgótarjánban hemostazeológiai ankétot tartott, Laposata professzor pedig az USA laboratóriumi ellátás filozófiájával ismertette meg tagságunkat.

Számosan vettek részt Grazban a korábban alapított 2. ALPOK-ADRIA konferencián, amelyen hazánk állandó képviselője a még szombathelyi Kovács L. Gábor. Egyre inkább előtérbe került lapunk átalakítása. Mind szakmai, tartalmi, mind szerkezeti szempontok, nem szólva az anyagiakról, tették ezt aktuálissá. 1982-ben megjelent a Népjóléti Közlönyben az OLI új alapító okirata és az 1975. óta működő Szakmai Kollégium újjáalakított szervezete, mely függetlenítette utóbbit az OLI-től. Sajnos az OLI és az MLDT együttműködése az évek során nem volt harmonikusnak mondható, aminek sok évtizeden át a szakma látta hátrányát. Az új kollégium első elnöke a balesetben korán elhunyt Lengyel Imre volt, utóda Kovács L. Gábor, titkára Muszbek László lett. A kollégium támogatta a SZEM anyagát és egyetértett, hogy a kaposvári főiskolán bioanalitikus szak induljon. A német Klinikai Kémiai Társaság tíz magyar kollégát hívott meg költségére a müncheni Analitikára. 1992-ben tehát még nem volt társaságunk a cégeknek a mai mértékben kiszolgáltatva. Ilyen és hasonló, valamint MLDT támogatással sokan utazhattak már akkor is szakmai rendezvényekre – igaz a támogatás csak egy személyre szólt. Jó szándékúnak tűnő külföldi tőkével induló kezdeményezés volt Laboratóriumi Medicina névvel egy második, önálló diagnosztikai szaklap indítása. A független többség ezzel ugyan sok szempontból nem értett egyet, a tőkés erőszak győzött, a tisztavirág életű lap megjelent. Végül 1983-ban a két lap összevonására került sor és továbbra is Laboratóriumi Diagnosztika néven jelent meg, 1995-től: Klinikai és Kísérletes Laboratóriumi Medicina néven, 2005-ig nyomtatásban, azt követően az MLDT Honlapján olvasható majd. Az MTA Orvosi Tudományok Osztálya 1993-ban Kovács L. Gábort tanácskozó tagjai sorába választotta. Az MTA Klinikai Kémiai Munkabizottsága a Kémiai Osztály Mikroelem Munkabizottságával közösen sikeres konferenciát rendezett, különös tekintettel a toxikus elemeknek az emberi szervezetre kifejtett hatására. A Minisztérium és TB döntését a vizsgálatok alulfinanszírozásáról tudomásul kellett venni, ami a folyamatos minőségi munka veszélyét rejti magában. Az EUROLAB nizzai és az IFCC melbourni kongresszusán népes küldöttséggel vettünk részt, ami revízióra készítette támogatási rendszerünket, amit legfőképp pályázati alapokra kell helyezni. Ugyanakkor kötelezni kell a támogatott előadókat, hogy munkájukat a kiírás szerint, az egyébként is kézirat hiányos Laboratóriumi Diagnosztikába küldjék be közlésre. A nemcsak turisztikai csemegét nyújtó kongresszusok egyik tanúsága, talán helyes volna az egyre inkább a kérlelhetetlenül nyomuló cégeknek is teret biztosítani, 15 perces előadásokban ismertessék legújabb termékeik lényegét is hazai nagygyűléseinken.

A kilenc éves, nem egyszer népszerűtlen Jobst Kázmér vezette elnökség után 1994-től Muszbek Lászlót választották az MLDT elnökének és Ádány Rózát főtítkárnak. E két markáns, „civilben” munkatárs megkezdte a bizottságok szerkezeti átalakítását: szekcióra, szakmai bizottságokra és széles spektrumú munkacsoportokra. Ad hoc bizottság foglalkozott az oktatással és a nem orvos diplomások örökzöld problémájával. Célul tűzték ki a szakma egészségének megvalósítását, amit az egyetemi tanszékekre, kollégiumra és az MLDT-re alapoznak. Foglalkoztak az indulásra kész QUASTA és a meglepetésszerűen felbukkanó INSTAND-dal, aminek eredménye volt az 1997-ben Szegeden megalakult QualiCont Kht. Az elnökség foglalkozott az elkövetkező évek minőségbiztosításának, akkreditációjának a kérdésével, melynek alapját képezheti a kidolgozás alatt álló „Minőségi Kézikönyv”. Mostanra készült el és került először kiosztásra a Somogyi plakett.

1994-ben Pécsen rendezték az MLDT 44. Nagygyűlését és a 3. Alpok-Adria konferenciát igen nagyszámú külföldi résztvevővel. Jobst Kázmért ez első ezüst Jendrassik érmmel tüntették ki. Ez év decemberében köszöntötte a társaság Jobst Kázmért 70. születésnapján Pécsen, ahol az MLDT örökös tiszteletbeli elnöke címmel tüntették ki. Ekkor Pécsen tartotta a FESCC board ülését. Határozat született, hogy az MLDT a jövőben küldöttközgyűlést tart a cégeknek „corporate member” formában történő csatlakozásáról. A Semmelweis Orvostörténeti Múzeum 1994-ben védetté nyilvánította a PTE ÁOK Klinikai Kémiai Intézetében levő régi laboratóriumi eszköz- és könyvgyűjteményt.

Tragikus esemény zárta az 1994-es évet: december 10-én váratlanul meghalt Nagy Iván, társaságunk 10. éven át volt főtítkára. Igaz, korrekt kollégát, barátot veszítettünk el, akinek a szakma és a család állt mindig érdeklődésének fókuszában. Az egri nagygyűlésünkön a második, egyben utolsó ezüst Jendrassik érmet vehette át Veronika lánya. Ezen a kongresszuson vett részt utóljára a 2000-ben elhunyt nemzetközi híró hematológusunk, Kelemen Endre. Az 1995-ös kongresszuson ismertették az MLDT-nek a fiatal kutatók részére az Udránszky, valamint Jobst Kázmérnak a Széchenyi díjából alapított Cholnoky díját. Hazai siker volt, hogy az IFCC londoni kongresszusán a magasan jutalmazott 10 nyertes poszter szerző közt volt a pécsi Bogár Lajos is. Az MLDT elnöksége helyt adott Jendrassik Loránd özvegyének és kérésére vállalta a professzor sírhelyének meghosszabbítási költségeit. A szakmai továbbképzés résztvevőinek költségeit 3000 forinttal segítettük. Támogattuk 1997-ben a Hévízen rendezésre kerülő Európai Haemostasis Organisation továbbképző, valamint a XIII-as faktorról kapcsolatos rendezvényt, tanfolyamot. Az elmúlt két év során az MLDT szakmai munkacsoportjai mintegy 10 előadó ülést, továbbképző szimpóziumot rendeztek. Erre azért is nagy szükség volt, mert tagságunknak csak kisebb hányada volt egyetemi-kutató intézeti alkalmazott, ahol a naprakész irodalomhoz könnyen hozzáférhetett. Ugyanakkor sajnálatos, hogy a nagyobb hányadból nem tudnak kórházi munkahelyen sem PhD minősítést szerezni, így biztosítani a nivós utánpótlást. Aggódok, szakmánk szellemi színvonala egyre jobban sorvad. Egyszer erről is beszélni kellene, nemcsak a „pontokról”. 1996. tavaszán az MTA erdőtárscai alkotóházában találkozott először a magyar és román, a két társaság szakmai küldöttsége, aminek mozgatója G. Siest IFCC elnök volt.

Az 1997-es szegedi nagygyűlésünkön tiszteletbeli tagnak választottuk Donhoffer Hildát, Vermes Istvánt, P. Mocarellit és V. Palickát. Az IFCC-t E. Magid képviselte. Ez évben tartotta a finn társaság 50. jubileumi kongresszusát, vagyis a magyarnál egy évvel később alakult meg. Az IFCC Board Muszbek Lászlót az 1997-1999-es periódusra Member at Large-nak választotta. A szegedi nagygyűlés előtt Muszbek professzor közölte, nem vállalja további négy évre az elnökséget, ezért ott a küldöttek Kovács L. Gá-

bort választották elnöknek és Falkay Györgyöt főtitkárnak. A Vas megyei Bíróság bejegyezte a MOLSZE-t, melynek első elnöke a szombathelyi laboratórium vezető asszisztens asszonya, Vörös Gáborné lett. A siker elérésében, a „háttér munkában” nem kis része volt Kovács L. Gábornak. Az újonnan választott MLDT elnökség kizárta az egyidejű kollégiumi elnökséget, amire ezért Muszbek Lászlót javasoltuk. Így ő később, mint a miniszter tanácsadója döntő szerepet vihetett a nem orvos diplomások szakképzési rendeletének megnyugtató megvalósításában. Laboratóriumaink megkezdtek az akreditáció alapját képező „Minőségi Könyv” összeállítását. Az új elnök kifejtette szakmai elképzeléseit: képzés-továbbképzés, minőségbiztosítás, kapcsolat-rendszerek kiépítése, gazdálkodás, folyóirat-publikáció, MOLSZE és analitikus képzés. Megkülönböztetett súlyt helyeztek a mikrobiológiai vonal erősítésére, amiben a szegedi Nagy Erzsébet professzor asszonyra továbbra is nagy szerep vár.

Vonatkozik ez az egri hematológiai iskolát továbbfejlesztő Horváth Katalin főorvos asszonyra is, nemkülönben a „flow cytometria” szakértőjére, Kappelmayer Jánosra. Nem kis feladat lesz a költséges, ma még úton-útfélen művelt molekulár-biológiai laboratóriumok rendbetétele. Elhunyt Faredin Imre a neves szteroid analitikus és Juhász Péter a QualiCont egyik alapító tagja.

Muszbek professzor mellett Kovács L. Gábor elnök urat is tiszteleti tagjává választotta a román társaság. A társult tagsági rendszert támogatta az elnökség, ami talán intímabb és nyitottabb kapcsolatot biztosít a cégekkel. 1998-ban Kovács L. Gábor referátumot tartott az MTA Orvosi Osztályán az in vitro diagnosztikai szakmák helyzetéről. Sokat segített folyóiratunk nehéz gazdasági helyzetén, hogy a társ Laboratóriumi Medicina minden alapítói jogot átadott az MLDT-nek. Két alapítványunk van ugyan, de a lapkiadás a jövőben a Laboratóriumi Medicina terhére történik. Ismételten foglalkoztak a szakmai továbbképzés kérdésével, különös tekintettel a nem orvos diplomásokéval. Végül is a szenvedélyes vitákból kikristályosodott, nem a graduális, hanem a postgraduális képzés és szakképesítés a meghatározó – mint sok nyugati államban.

Elvetette a társaság a holland „Virtual Central Laboratory” rendszerhez a csatlakozást. A siófoki nagygyűlésen részt vett M. M. Müller, az IFCC választott elnöke és C. Burtis alelnök, valamint V. Palicka, a FESCC elnöke. Az elnökségi ülés, majd a közgyűlés elfogadta, hogy a „Past president” mellett a jövőben a leendő elnököt „President elect”-et is megválasztja. Erre a posztra Horváth Andrea Ritát szavazták meg. Nevezett egyébként az IFCC keretén belül aktív szerepet visz az „Evidence-based Laboratory Medicine” munkabizottságban.

Kovács L. Gábert 2004-ben a PTE AOK Klinikai Kémiai Intézet igazgató professzorának nevezték ki. Neveztetet a FESCC elnökségi tagjának választották, az AACC New Orleansban az 1999. évi Award for International Fellowship tüntette ki, az MTA pedig 2005-ben levelező tagjai sorába választotta. Döntés született, hogy az MLDT 50. nagygyűlése Debrecenben kerül megrendezésre. Ezen elnökségi periódus állandó visszatérő problémája a finanszírozás, a pontérték-térítés volt. Az nyilvánvaló, az OEP-nek nincs az igényekkel arányos pénze. Ugyanakkor az is kitűnt az állandó változtatásokból, kapkodásból, hogy átfogó elképzelése sincs, mint lehetne mégis racionálisan megoldani az elszámolást, amire nem egy országban van példa. De mi mindig eredetét akarunk, amit legtöbbször amatőrök dolgoznak ki. Kellemetlen hírt közölt a HIVDA, a jövőben csak minden második évben támogatja kiállításainak nagygyűléseinket. Ezért döntés született, hogy minden első évben Budapesten csak egynapos konferenciát tartunk néhány felkért nívós előadóval. 1999. decemberében Jobst Kázmért 75. születésnapján az MTA-n, 2004. decemberében pedig Pécsen a 80. születésnapján tudományos ülés keretében sokan köszöntötték.

1999-ben indult meg a társaság honlapja: <http://www.mldt.hu/>. Az elmúlt időszakra jellemző volt a nemzetközi kapcsolatok továbbépítése. Az eddigi remek közép-kelet európai kapcsolatok után most Nagy-Britanniát és az USA-t célozta meg elnökségünk, nem sikertelenül. Ennek eredményeként a „középgeneráció” több tagja is bekerült a nemzeti és nemzetközi vonalba, ami nem utolsó sorban lehetőséget adott szakmai továbbképzésre, ösztöndíjak elnyerésére. Összességében ezért az MLDT-nek ezt a periódusát mindenképp a fokozatos előrelépéssel jellemezhetjük.

2005. decemberében Budapesten került sor az MLDT késő délutánba nyúló, tisztségválasztó közgyűlésére. Kovács L. Gábor megtartotta az elmúlt periódusról beszámolóját. Ebben kiemelte a szakmai színvonalnak, nem utolsó sorban a technikának a hazai fejlesztését, amiben a cégeknek nem kis szerepük volt. Megemlékezett a QualiContól, mint szakmánk sikertörténetéről épp úgy, mint a nem orvos diplomások szakképesítésének rendeletileg jóváhagyott megoldásáról, a nyomasztó örök – de zöldnek nem nevezhető - pontrendszeréről. Majd tisztségviselőivel benyújtották lemondásukat. Ezután hivatalosan is megerősítettük az alapszabály módosítást követően 2006. januártól három évre Horváth R. Andreát elnöki pozíciójában, aki kongresszusi útjain készült diaposzítívakkal tarkította köszönő szavait. Alelnöke Falkay György lett, főtitkár Ajzner Éva. Megválasztásra került a vezetőség, a küldöttközgyűlés tagjai, valamint a különböző bizottságok, nem szólva az újraválasztott pénztárosról: Fekete Mátyásról.

Ezzel lezárult társaságunk harmadik 20 éves periódusa, vagyis 60 éves története, amiről az MLDT 53. szegedi nagygyűlésén emlékezünk meg.

Szövegemben számos, ma még köztünk levő kolléga neve, képe nem szerepel, holott az évtizedek alatt aktívan részt vettek az MLDT munkájában. Elsőnek társaságunk doajenjét, Szilágyi Lászlót említem, majd Czikkely Rózsát, Fodor Mihályt, Horváth Mihályt, Németh-Csóka Mihályt, Pintér Miklóst, Szabó Antalt, valamennyi MLDT tagunkat. Az eddigi elnökségek köszönik munkájukat. Összeállításom szubjektív, vázlatos, sok részlet kimaradt. Elnézést kérek az olvasótól ezért és kérem, emlékeikben elődeink képét őrizték.